

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z powództwa O. S.A. z siedzibą w P.
przeciwko Prezesowi Urzędu Transportu Kolejowego
z udziałem zainteresowanego P.S.A. z siedzibą w W.
o zatwierdzenie stawek jednostkowych opłaty podstawowej
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 9 października 2024 r.
na skutek skargi kasacyjnej powoda od postanowienia Sądu Apelacyjnego
w Warszawie z 31 sierpnia 2023 r., sygn. akt VII AGz 210/23

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. oddala wnioski pozwanego oraz zainteresowanego
o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 czerwca 2005 r. nr [...] Prezes Urzędu Transportu Kolejowego (dalej: „Prezes UTK” lub „pozwany”) zatwierdził stawki jednostkowe opłat za udostępnianie czynnych odcinków linii kolejowych ujęte w dokumencie „Cennik na rok 2006 – Stawki jednostkowe opłat za usługi podstawowe udostępniania czynnych odcinków linii kolejowych” w zakresie stawek dla pociągów towarowych, lokomotyw luzem, całopociągowych przewozów kombinowanych i pociągów służbowych w 2006 r.

P. S.A. z siedzibą w P. (dalej: „powód” lub „skarżący”) wniósł odwołanie od

powyższej decyzji wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego wniesienia.

W wyniku przeprowadzonego postępowania postanowieniem z 15 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (XVII AmK 18/22):

- w punkcie pierwszym oddalił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania;
- w punkcie drugim odrzucił odwołanie;
- w punkcie trzecim zwrócił ze Skarbu Państwa na rzecz powoda kwotę 30 zł uiszczoną jako opłata od wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania.

Powód zaskarżył powyższe postanowienie w całości.

Postanowieniem z 31 sierpnia 2023 r. (VII AGz 210/23) Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie z powództwa skarżącego przeciwko Prezesowi UTK z udziałem P. SA w W. o zatwierdzenie stawek jednostkowych opłaty podstawowej, na skutek zażalenia skarżącego na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 15 lutego 2023 r. (XVII AmK 18/22): 1) odrzucił zażalenie na punkt pierwszy zaskarżonego postanowienia; 2. oddalił zażalenie w pozostałym zakresie; 3) postanowił nie obciążać powoda kosztami postępowania zażaleniowego.

Pismem z 14 listopada 2023 r. pełnomocnik skarżącego wniósł skargę kasacyjną na powyższe orzeczenie, w którym zaskarżył je w części, tj. w zakresie pkt. 2.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- (1) art. 479⁶⁹ § 2 k.p.c. w związku z art. 479⁶⁹ § 1 k.p.c. (oraz art. 13b ust. 2 ustawy z dnia z 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 97, dalej: „u.t.k.”) oraz art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE, mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na odrzuceniu odwołania od decyzji Prezesa UTK pomimo tego, że termin do wniesienia odwołania przez powoda nie upłynął ze względu na nedoręczenie powodowi decyzji Prezesa UTK, co w konsekwencji spowodowało nierozpoznanie merytorycznie odwołania;
- (2) art. 168 § 1 k.p.c. w związku z art. 380 k.p.c., 397 § 3 k.p.c. oraz art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE, mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające

na nieprawidłowym uznaniu, że powód ze swojej winy nie dokonał w terminie czynności procesowej (nie wniósł odwołania), w sytuacji gdy:

- (a) polskie przepisy nie przewidywały (i nadal nie przewidują) prawa do wniesienia odwołania dla przewoźnika kolejowego (w tym powoda);
- (b) państwo członkowskie (Polska) nie może powoływać się wobec jednostek (w tym powoda) na przepisy nieprawidłowo implementowanej dyrektywy 2001/14/WE;
- (c) nie są precyzyjne przepisy dyrektywy 2001/14/WE dotyczące prawa do zaskarżenia przed właściwym sądem decyzji organu kontrolnego zatwierdzającej ustalone przez zarządcę infrastruktury stawki jednostkowe opłaty podstawowej za minimalny dostęp do tej infrastruktury przez przewoźnika kolejowego,
- (d) przed wydaniem przez TSUE wyroku z 24 lutego 2022 r. w sprawie C-563/20 państwo polskie i Prezes UTK stali na stanowisku, że dyrektywa 2001/14/WE nie przewiduje dla przewoźnika kolejowego uprawnienia do wniesienia odwołania od decyzji Prezesa UTK w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej,
- (e) powód dowiedział się o bezpośrednim skutku art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE, wymagającego, aby decyzje podejmowane przez organ kontrolny podlegały kontroli sądowej, dopiero z wyroku TSUE z 24 lutego 2022 r. w sprawie C-563/20,

- a w konsekwencji na nieprawidłowym uznaniu, że wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania jest niezasadny, co doprowadziło do niezasadnego odrzucenia odwołania.

Skarżący wskazał, że niniejsza skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na to, że:

I. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, tj.:

- 1) czy na podstawie art. 479⁶⁹ § 1 k.p.c. (oraz art. 13 b ust. 2 u.t.k.), wykładanego z uwzględnieniem art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE, należy uznać, że w sytuacji gdy przewoźnikowi kolejowemu nie doręczono decyzji Prezesa UTK zatwierdzającej stawki jednostkowe opłaty podstawowej

za dostęp do infrastruktury kolejowej:

- a) termin do wniesienia odwołania przez przewoźnika kolejowego biegnie od dnia, w którym:
 - decyzja została doręczona stronie postępowania administracyjnego (innemu podmiotowi) lub
 - przewoźnik dowiedział się wydaniu o decyzji,albo
 - b) przewoźnik kolejowy może wnieść odwołanie w terminie niezależnym od doręczenia decyzji stronie postępowania administracyjnego oraz uzyskania wiedzy o decyzji.
- 2) czy na podstawie art. 168 § 1 k.p.c. w związku z art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE, w sytuacji gdy na podstawie polskich przepisów przewoźnik kolejowy nie jest stroną postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej i w konsekwencji decyzja wydana w takim postępowaniu nie jest mu doręczana oraz do dnia wydania wyroku przez TSUE w sprawie C-563/20 polskie władze stały na stanowisku, że przewoźnikowi kolejowemu nie przysługuje uprawnienie do wniesienia odwołania od decyzji wydanej w takim postępowaniu, należy uznać, że przed wydaniem wyroku TSUE w sprawie C-563/20 przewoźnik kolejowy:
- a) ze swojej winy nie wniósł odwołania od decyzji (tj. powinien wiedzieć, że przysługuje mu uprawnienie do wniesienia odwołania przed wydaniem wyroku TSUE w sprawie C-563/20), albo
 - b) bez swojej winy nie wniósł odwołania od decyzji;

II. skarga jest oczywiście uzasadniona wobec:

- (1) rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie przepisów prawa procesowego, tj. art. 479⁶⁹ § 2 k.p.c. w związku z art. 479⁶⁹ § 1 k.p.c. (oraz art. 13 b ust. 2 u.t.k.) i art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE, polegającego na niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości przyjęciu, iż upłynął termin do wniesienia przez powoda odwołania od decyzji Prezesa UTK w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej, a w konsekwencji, iż istniała podstawa

do odrzucenia odwołania, pomimo iż decyzja ta nigdy nie została doręczona powodowi, ewentualnie:

- (2) rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie przepisów prawa procesowego, tj. art. 168 § 1 k.p.c. w związku z art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE, polegającego na nieprawidłowym uznaniu, że powód ze swojej winy nie dokonał w terminie czynności procesowej (nie wniósł odwołania przed wydaniem przez TSUE wyroku w sprawie C-563/20, tj. przed 24 lutego 2022 r.), w sytuacji gdy powód nie był stroną postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej i decyzja wydana w takim postępowaniu nie została mu doręczona oraz do dnia wydania wyroku przez TSUE w sprawie C-563/20 polskie władze stały na stanowisku, że przewoźnikowi kolejowemu (w tym powodowi) nie przysługuje uprawnienie do wniesienia odwołania od decyzji wydanej w takim postępowaniu.

Skarżący wniósł:

- (1) na zasadzie art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. i 398¹⁵ § 1 k.p.c. – o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie;
- (2) rozpoznanie w trybie art. 380 k.p.c. w zw. z 391 § 1 k.p.c., 397 § 3 k.p.c. oraz art. 398²¹ k.p.c. postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2023 r. o sygn. akt VII AGz 210/23 w zakresie w jakim rozpoznając w trybie art. 380 k.p.c. w zw. z 397 § 3 k.p.c. postanowienie Sądu I instancji oddalające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania Sąd Apelacyjny w Warszawie uznał, iż Sąd I instancji zasadnie oddalił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania;
- (3) zasądzenie od pozwanego i zainteresowanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;
- (4) na podstawie art. 398¹¹ § 1 k.p.c. – o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c., skarga kasacyjna powinna zawierać: oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części (pkt 1); przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (pkt 2); wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (pkt 3). Skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Skarga kasacyjna powinna ponadto czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Do skargi kasacyjnej dołącza się także dwa jej odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego, chyba że sam wniósł skargę (art. 398⁴ § 3 k.p.c.).

Zgodnie z art. 398⁶ § 1-3 k.p.c. w sytuacji, gdy skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 lub § 3 k.p.c., przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków.

Przyjmuje się, że elementy wymienione w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. mają charakter konstrukcyjny dla skargi kasacyjnej, wobec czego ich brak nie podlega uzupełnieniu. Powyższe wynika wprost z treści art. 398⁶ § 2 k.p.c., w którym ustawodawca przewidział sankcję w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. Nie jest przy tym dopuszczalna wykładnia zakresu zaskarżenia i jego kierunków, gdyż kasacja powinna być zredagowana w taki sposób, aby nie stwarzała żadnych wątpliwości interpretacyjnych (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 października 1997 r., II CKN 404/97; z 3 lipca 2024 r., II NSK 129/23).

Biorąc powyższe pod uwagę, za nieusuwalny brak formalny należy uznać niespójne określenie zakresu zaskarżenia postanowienia oraz wniosku o uchylenie postanowienia. Przyjmuje się, że taka konstrukcja żądań zawartych w skardze kasacyjnej, będącej środkiem zaskarżenia podlegającym szczególnym rygorom formalnym, jest niedopuszczalna i powinna prowadzić do jej odrzucenia. Sąd nie może zastępować skarżącego i wprowadzać domniemania zakresu złożonego wniosku o uchylenie. Brak tego wskazania czyni skargę kasacyjną niedopuszczalną (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 sierpnia 2014 r., V CSK 24/14; 20 lutego 2015 r., V CSK 427/14; 10 czerwca 2020 r., III CSK 149/19; z 6 sierpnia 2024 r., I CSK 3497/23).

W niniejszej sprawie skarżący w pkt I skargi zaskarżył postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 31 sierpnia 2023 r. (sygn. akt VII AGz 210/23) w części, tj. w zakresie pkt 2. Natomiast w pkt IV skargi kasacyjnej wniósł on o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie. Tym samym nie oznaczył poprawnie zakresu zaskarżenia i żądania uchylenia postanowienia.

W konsekwencji, zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c., skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu już na etapie badania jej przez sąd drugiej instancji. Biorąc pod uwagę, że to jednak nie nastąpiło, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Oddaleniu podlegały wnioski pozwanego oraz zainteresowanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego złożone w odpowiedziach na skargę kasacyjną, albowiem zostały one powiązane z odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie z jej oddaleniem (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z 15 listopada 1934 r., C II 1677/34, Zb.Urz. 1935, poz. 204; postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01; z 29 maja 2009 r., V CSK 37/09; z 8 sierpnia 2012 r., II CSK 112/12).

Niezależnie od powyższych rozważań, należy zauważyć, że nawet w przypadku niewystąpienia wskazanego braku formalnego, niezasadne byłoby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jako podstawy uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał bowiem jednocześnie wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz to, że skarga

była oczywiście uzasadniona. Tymczasem w orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, że jeśli u podstaw skargi kasacyjnej leży istotne zagadnienie prawne, a więc zagadnienie poważne, wymagające pogłębionej analizy prawnej i wcześniej nierozstrzygane, to skarga nie może być jednocześnie oczywiście uzasadniona, a więc uzasadniona *prima facie*, bez podejmowania jakichkolwiek szczegółowych analiz i dociekań (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19).

ZG

[ał]